

Pénteken,

december 10-én.

47-dik szám.

Foglalat. Erdély és Magyarország: (k. vezés; országgyűlési közlemények; Laborfalvi és Fánscy Kolozsvártt; Magyarhoni dolgok: pesti gyűlés folytatása; gr. Széchényi István a' tárnoki hivatalra ajánlva; Deák Ferencz megtiszteltetése; kisdudóv egyesületnek Erdély törvényhatóságaihoz intézett felszólítása; csallóközi iskolamesterek gyűlése.) Törökország: (Syriai nyugtalanságok drúzok és keresztények között.) Belgium. Schweiz: (Gentben vérontás nélkül esett fordulat.) Spanyolország: (gr. Halen nyilatkozata; Quiroga y Frias's Fulgosio kivégztetések.) Franciaország. Anglia. Újabb tudósítások. Hírdetések.

Erdély és Magyarország.

(Kinevezés.) Ő cs. kir. felsége méltóztatott nov. 26-kán költ határozatánál fogva, az erd. tör. királyi tábla rendes ülnökét káson impérfalvi Balási József urat nemes Csíkszék főkirály bírájává kinevezni.

(Országgyűlési közlemények.) Mult számunk óta az országos RR. a' főkörmányzói választást kísérendő felirat megállítással foglalkoztak. A' dec. 4-kei 13-dik országos ülésben felolvastattott az ítélmester által szerkesztett felirat javaslat 's közíratra adatott; miután a' RR. dec. 5. és 6-kán előkészületeiket megtették, dec. 7-kén a' 14-dik ülésben országos tárgyalás alá vétették a' felirat javaslatát. Az ítélmesteri szerkezeten kívül még két más adatott bé, egyik a' követek ülésében, másik királyi hivatalos Gál János által készítve. A' fő különbség e' szerkezetek között az, hogy az ítélmesteriben az országgyűlés törvényes időbeni nem tartatása sérelme hátul fordul elő, azon sorral, mint tudósításainkban a' hitelesített jegyzőkönyv után közlök, a' más kettőben pedig mindjárt legelől van panasz emelve e' sérelemért. Mi előtt egyik vagy másik határozatilag elfogadtatott volna, az 1791. 11. t. cz. nyomán közöltetett a' kir. főkörmánynyal lehető észrevételei megtételéért. A' kir. főkörmány némi stylaris módosításokkal az ítélmesteri szerkezetet pártolá, mind azért mert a' jegyzőkönyvvel szorosban egyez, mind azért mert illedelmellennek véli, hogy az ország rendeitől ő felségéhez intézendő első felíratnak mindjárt eleje sérelem feletti panaszkodáson kezdődjék. A' kérdés ezen ülésben függőben maradt. Dec. 8-kán ünnep lévén ülés nem tartatott, így a' felírat feletti kérdés a' dec. 9-ki ülésre maradt.

A' december 7-kei országos ülésben megállítottak a' tanácsnoki és ítélmesteri választások mellett felterjesztendő feliratok elveit, melyeket jövő számunkban közlendünk.

Nem véljük érdektelennek főképp magyarországi olvasóinkra nézt leírni az országos RR. és főkörmány közti viszonyt a' tanácskozásokban. A' kir. főkörmány az országgyűlés alatt is megszakadatlanul folyó közigazgatás miatt az országos ülésekben rendesen nincs jelen, hanem szokott óráin külön gyűléseit tartja, csak némely esetekben szokott a' RR. között megjelenni. Ezek egy része olyan, melyeken jelen kell lennie, vagy értekeződés útján részt vennie, más része, melyből csak úgy veszen részt, ha a' RR. által felszólítatik, vagy önnézete szerint jönnek véli megjelenni. Az első közé számít az 1791. 11. úgy nevezett organicus törvény czikk f) pontja, minden nehezebb és nagyobb fontosságú ügyeket, mint a' törvény czikk megállítása, ő felségéhez küldendő tudósítások, a' kir. biztoshoz küldendő követiségek, vagy más úgy a' közigazgatási, mint a' törvényes ügy kezeléshez tartozó tárgyak, melyeken nem csak akkor jelenik meg, midőn a' RR. által hivatik, hanem máskor is ha a' dolgok és ügyek körülményei kívánják, köteleztetik a' RR. között megjelenni 's kötelességeit teljesíteni. Kötelességei pedig ugyan azon törvény czikk idézett pontja szerint 1) a' fejedelem és haza közös javára törekedni az országos tárgyakban adandó szavataival. 2) A' KK. és RR. között támadt véleményi és szószati különbséget elenyésztetni igyekezni. Mindazonáltal a' kir. főkörmány megegyezése, vagy meg nem egyezése a' KK. és RR. határozatát sem meg nem változtathatja, sem meg nem gátolhatja. Ezen esetekben tehát köteles a' kir. főkörmány a' tanácskozásokról részt venni, ezeken kívül mindig, mikor kedve tartja, megjelenehetik, mint az országgyűlés rendes tagja. Arra hogy a' főkörmány és a' RR. kölcsönösen értekeződhessenek a' sokszor írt törvényczikk e) és 4ik pontja szerint két út van a' törvényben kifejezve: A' rendes vagy ennek távol vagy éppen nem létében a' kir. főkörmányi első tanácsnokok közül a' kir. főkörmány által külden-

dő elnök mielőtt a' RR. gyűlésében elnöklenni kezdene, tartozik a' kormánytanácsban megjelenni; az azon napi ülés tárgyát a' kormánytanácsnak megjelenteni, 's azt, mit az írt tanács az előforduló körülményekhez képest, vagy az elnök utasítására neki felfedezni, vagy a' RR-nek általa izenni kívánna, megérteni 's úgy menni a' gyűlésbe. Másik út a' követek általi értekeződés. Ezen követtségbe két főtisztnek, két kir. hivatalosnak, két vármegyei, két székelyszéki, két szász, és két városi követnek, kell lenni, kik a' főkörmánynak mind a' tárgyat, mind a' különbség okait, mind az ellenkező részt előadják; mire a' kir. főkörmány nézeteit vagy két kormányi titoknok, vagy a' körülmények szerint ugyanazon biztosság által jelenti ki. Mivel azonban a' törvény e' rendszabálya által a' tárgy gyakorlata nincs eléggé kimerítve, ezen hiányt a' RR. kipótlandók, 1837ben azt határozták 248. jegyzőkönyvi számalatt, „hogy a' folyó tárgyaknak szakadatlan figyelemmel kísérlhetése, és azok felől összefüggő esmeretre juthatás tekintetéből ítélmester atyánkfiai a' kir. kormánysszékekkel közlés végett minden ülés jegyzőkönyvének egy külön a' végre leírandó másolatját az elnökségnek folyólag adják bé, mellyhez képest a' KK. és RR. valamint határozattétel előtt fogják mind azon tárgyakban, melyekben a' kir. kormánysszék tanácsával élni szükségesnek látandják, véleményeket közölni, szintűgy azt várják a' kir. kormánysszéktől is, hogy midőn a' napi rendben lévő dolgokba (az elnökség által azok elővetetése sora felől előre értesítve lévén) a' KK. és RR. megszólításán kívül maga találja szükségesnek részt venni, azok aránti értelmét akkor jelentse ki, mikor szönyegen vannak.

(Laborfalvi és Fánscy Kolozsvártt II.) Mult czikelyem azzal végzém, hogy Laborfalvi „Griseldis“ szerepében búcsut vön tőlünk. Mig azonban tudósításom sajtó alatt volt, jelenti a' színház czédula, miként L. k. a. a' gyorskocsi rendetlen indulása miatt elutazásában gátoltaték. En részemről a' rendetlenségnek, legyen az bárminő alakban, ellensége vagyok 's úgy hiszem velem együtt többen, de különösen tudni fogják azok, kik valaha az elindulás perczében akadályoztatván kocsiokról leszállni kéntelenítettek, minő kellemetlen hatással van az elkerülhetlen akadály az ember kedélyére. Mind a' mellett a' jelen rendetlenség, bárminő kedvetlen lehetett is az L. k. nézve, nekem (bizonyára életemben először) 's bátran elmondhatva, egész színházi közönségünknek igen kedves volt; nálunk igazolta magát a' közmondás: „a' baleset jól esett.“ Minekutána én azt az Erd. Híradó olvasóival tudatám, miként azt a' színi czédula a' színház látogatóival híven tudatá, visszatérek a' vendégjátékok folyamába. — Griseldis után az Ámerikaiak kerültek színpadra. Fánscy ujlag vendég. — A' nyári hosszú nyugalom után megkezdett előadások sorában nov. 50. (soha sem feledem el) látánk először operát — a' szó teljes értelmében. — Ki nem ismerné Bellini mindig kedves Normáját? őt akarák operistáink előadni. A' hirdetmény meglepő volt a' sok nagy betű miatt. Dérnyé és Benza t. i. mint szerződött tagok voltak nagyok, Szatmári Károlina mint tisztelkedő, Bognár hasonlag nagy, de miért, nem jelentetett. Azadaton én is jelen valék; de egy világért nem mondanám ki, vajjon örülék-e vagy sajnáltam azon estve, hogy zenész (t. i. ép hallású és romlatlan izlésű) nem vagyok. De nem is tartozik tulajdonképpen föladásomhoz (L. és F. Kolozsvártt) e' darabról szólani, minthogy azonban útközben volt, felültettem. Csak azt az egyet börtöködöm még mondani, hogy a' színház, mint, nem tudom már hol, zsufolva volt és hogy igen sokat tapsoltak. Normát a' „Babérfa“ követé. (Jól megkülönböztetni kérem, ez egy drámának címe: nem akarám Normára alkalmazni.) Az ég látta, hogy ez a' darab is tetszett; mert a' mindenképp szegény költőt

mély lelkesedéssel személyesíté. Laborfalvi szerepe sokkal csekélyebb volt, hogy sem kitűnhetett volna. Utána való nap „Sevilla csillagát” láttuk. Ebben a darabban Fánecsyn kívül, még Fűredy mint don Bustos Tabera érdemel méltó megemlést. Laborfalvi játékában bizonyos lankadtságot lehet észre venni. Az utolsó darab, mit vendégeinktől látunk „St. Georges lovag” volt. St. Georges szerepe Fánecsy legsikerültebb előadásai közé tartozék, s azon tapsözönt s kihívásokat, mellyekkel elhalmoztaték, jeles játéka méltó díjaul tekinthető. Mi előtt cik kem bévégezném egy kérdést vagyok bátor Kilenyi úr elé terjeszteni: Ugyan miért nyomtatja hirdetményeire a darab 7-ed félkori kezdését, ha mindenkor csak 7-or kezdeti? És már most, minekutána távozó vendégeinknek szerencsés utat kívánnék, olvasóimnak én is szíves búcsut mondok.

Kraszna megyének folyó hó 16kán évnegyedes közgyűlése lesz.

B. Szolnokba kebelezett Dánpataka helységbéli egyik kisebb birtokos Talaba Antal mult hó 24kén egy határszél-erdőben, fa levelekkel bétakarva, halva találtatott. Négy hatalmas fejszevágás, erőszakos kimulását tisztán mutatván. Megölője, bizonyos helybéli közlakós Vela Villa, a tiszti hatóság által már bebörtönöztetett. A megholtnak élte egész folyamaért ismerősei előre hasonlító végtől félték, gyilkosa hibája csálhatatlan ugyan, de még is egyszersmind intő példaul szolgálhat, hogy erőszakoskodás s méltatlan bánás néha szánandó visszatérésre talál az elkeseredetteknel.

Magyarhoni dolgok. Pesti gyűlés folytatása. A bűnvádi eljárás ügyében novem. 22kén fejeztetvén be a jegyzőkönyv meghitelesítésével a tanácskozás, 25kén a nm. h. tanácsnak egy k. intézvénye lön felolvasva, melly által a megye rendei oda utasítatnak, hogy e tárgyról szóló rendeléseknek felküldése mellett tökéletes kimerítő tudósítást tegyenek, s további felsőbb utasításig intézkedéseknek foganatba vételétől magokat tartóztassák. — Erre a megye rendei, rendelkezéseket a nm. h. tanácssal is közleni, s a kívánt kimerítő tudósítást megtenni, egyuttal pedig azt is följelenteni határozták, hogy végzéseket foganatba is veszendik. — A 14 napig tartott érdekes gyűlés már röviden közlött határozatihoz még azt adjuk a Pesti Hirlap után: szóba hozatván, milly nagy behatással van a közálladalomra, midőn az ország nagyai olly egyedekekből állanak, kiket a nemzet közbizodalma kísér e pályán, s ennek folytában indítványoztatván: kéretnék meg ő felsége jobbagyi alázattal az iránt, hogy a most ürességben levő tárnoki hivatalra a nemzet előtt köztiszteletben álló gróf Széchenyi Istvánt méltóztatnék kegyelmesen kinevezni, ezen indítvány a RR. által örömmel s egyhangu jóváhagyással fogadtatott, s annak értelmében ő felségéhez felírás határozatott.

Deák Ferencz megtiszteltetése. Irók közelebbi számunkban, * az erdélyi országgyűlési ifjuságnak Vesselényt Miklós névnapját megelőző estvét ünneppé szentelő tisztelgését, örömmel olvassuk a mindig érdekes Pesti Hirlap mindjárt rá következő számából a pesti lelkesült fiatalság általi nagyszerű megtiszteltetését Deák Ferencznek, mellyet sajnálnánk szóról szóra nem közleni: A bűntető- és javítórendszer kidolgozására megbízott országos választmány tagjai, s közöttük Deák, Pestre érkeztek már. Minden bizonynyal terjediebb immár az értelmesség hazánkban, mintsem bizonyítgatnunk kellene, hogy midőn bűntetőjogról van szó, nemcsak néhány utonálló, rabló, tolvaj, zsebelő, gyilkos és verekedő megbüntetésének szűk tekintetéből kell a dolog fontosságát szemügyre venni, hanem a minő igaz, hogy személyekből és személyek végett áll a polgári társaság, épp olly tagadhatatlan, hogy a törvénykönyv, melly a személyes bátortól fölött határoz, mellynek mérlegében becsület és szabadság s minden, minek az életben becsé van, sőt tán maga az élet is kérlelhetlenül fölméretnek; a polgári lét ügyeinek még akkor is legfontosbika volna, ha hozzá más nagy és szent érdekek mellétekintete nem csatlakoznék. És pedig csatlakozik. A bűntetőjogi eszmék phasisai az emberi nem civilisatiojának világutjában tájékozó mértföldkövek gyanánt állanak. Egy bűntetőtörvénykönyv által egy nemzet civilisatioja fölött tán századokra koczka vettetik, mert bűntetőrendszer néperkölciségnek, népjellemnek, népnevelésnek nem egyedüli, de egyik leghatalmasabb factora, s egyszersmind szögletkő a polgári

szabadság épületében; mert bűntetőtörvény teremthet, bűntetőtörvény ronthat jogállapotot, pedig ebben fekszik a kezesség, hogy a szabadság írott malasztja gunnyá ne változzék az életben. Éreztek e roppant fontosságot az ország rendei, midőn a bűntető-endszeri javaslat kidolgozására hazánk legjelesebb fia, a politiai színezetek kitűnőbb notabilitásai közül választottak; de érezik e fontosságot az ország lakóai is, mert e választmány munkálata olly momentum nemzeti életünkben, mellynek tömérdek remény, tömérdek aggodalom néz elébe. Mi csuda tehát, ha ennyi várakozás és aggodalom közt, ha egy kétes, de sorsunkra elhatározó jövendő küszöbén — egy jövendőnek, mellynek alakja s jó vagy bal irányvétele egyenesen a jelen fainak képességétől függ — mi csuda, kérdem, ha illy jövendő küszöbén a polgári szabadság és jólét fogalmai szorosabban tapadnak a lélekhez, s as ember szeme olly örömet áll meg olly nyugponton, mellyhez annyi remény s féltékeny rokonszeny ragad? Mi csuda, ha illy érzelmek közt az országos választmány a legfeszültebb figyelem tárgya, és ha a nép már előre kijeleli embereit, kiknek lelkületétől és gondolkozásától féltékenyül ápolt reményeinek teljesületét várja? Mi csuda végre, ha e népbizalmat, népszerűtetet, népszenvet leginkább Deákban látjuk központosulni? Nem igazolja-e e polgártársunk minden lépése ama hallatlan közbizodalmat, mellyel őt, mint Washington előtt és után senkit, egy, ezer osztály- és érdekárnyéklatokból álló nemzet fölkarolta, és haladásunk fölkezt vezérévé szentel? És Deák megérkezése új és rég obajtott alkalmat nyujta iránta azon szeretetet tanusítani, mellyel iránta e hazában minden — de minden viseltetik. Tisztelői novemher 28kán esti 10 óra után roppant számmal sereglének össze, őt fényes éji faklyazenével megtisztelendők. A tisztelt férfit az „angol királyné”-ban a kishid-utcára nyíló kapu fölötti erkélyes szobákban vala szállva. A „dom Miguel” nevű magyar gyalogezred hangászara 10 órakor már szeretett vendégünk ablakai alatt állott, az utca közepén nagy négyszöget képezve. Valami egy negyed mulva lángfelhők vonulának el az uri- és váci-utczai épületek fölött, s nem sokára megérkezék száznál több magasan fellobogó faklyákkal a jobbara magyar díszkőpülsőbe öltözött s fölkarozott ifjuság. A hullámozó sokaság, melly a kishid-utcán egymást csaknem fojtva, végig tolongott, alig bira helyt csinálni a faklyásoknak, hogy a zenekar körül nagy négyszöget képezzenek. Ez megtörténvén, megzendült a magyarnak olly kedves „Rákóczy” indulója, mellybe dörögve vegyült az összegyűlt ezereknek légethasító „éljen” harsa. Ekkor Deák kilép az erkélyre több tisztelőinek, magas hirű és állásu tagtársainak kíséretében, nyájasan üdvözölve az őt ismét és ismét éljenező sokaságot. Elnémulván a zene, a tisztelt férfit lejöve az utcára, hol őt Erdélyi János költőnk ünnepléses beszéddel fogadá, mellyben különösen kiemelé a szónok, miképpen az ország zöld asztalánál különösen a megtisztelten állának meg a nemzet szemei. „Igy lön — úgy mond — hogy néhány év alatt a közvélemény — mi ritka, és annál szebb eset — egyutt jár a méltányos ítélők szózatával, s te ott állasz a nemzet előtt, hol állani éppen olly nehéz, mint dicsőséges. De ismerjük lelked átlátszó tisztaságát is, s megvagyunk felőle győződve, hogy mikor e pályára léptél, előbb számot vetettél magaddal, hogy számot egyébre nem tartasz az öntudat egyszerű jutalmánál. Ki pusztán a közvélemény karjaiba vetné magát, emlékezzék meg Mirabeau szavaira: „miképpen a capitoliuntól egy lépés van csak a tarpeji sziklaig.” Atmenvén a haladás eszméjének árnyéklataira, s festvén a kor szükségét, így folytatá: „Éppen ezen ponton leled te, nagy férfi! nemzeti gyűlésünk tanácskozásait, s elfoglalád helyedet nem csak ott, hanem hazád, a mi édes hazánk népének szívében is. Jobb- és balfelől egyaránt tisztelőid állanak, s úgy állsz a vélemények közepette, mint a szikla tengerben, mellyhez — úgy szólván — két halalos ellenség! kapaszkodik s megbékül örömeiben. Akarja isten! hogy soká élj; tiszta lelkedben ragyogjon vissza nagy nemzeti dicsőségünk, mint a nap egy harmatcsepp gyöngyében. Légy példája és példánya folyvást a polgári igénytelenségnek. Az isten éltesen tégedet — örömrünk és büszkeségünk — a haza dicsőségére!” — Deák válaszában megfontolást, cselekvést és egymás iránti türelmet ajánla az ifjabb nemzedéknek, melly nehezebb, mint az áldozni kész lelkesedés, melly az ifju kornak kitűnő sajátsága, melly lelkesedést némelylek tán idő jártával szégyenleni is fognak, ámbár igaz marad, hogy a kiféltkorában ifjusága lelkesedését szégyenleni képes, az a hont so-

* Érdekeltt tudósításunkban sajtó hibából van a faklyák száma 70nél e helyett „90nél több” írva. — Ugyan ott a negyedik hasáb első sorában hibásan és értelmet homályosítólág nyomtatott „két éven át megörzött” helyén t. i. 1834 óta helyett, midőn az ifjuság éppen Miklós nap elő estvéjén Vesselényt hasonló pompával üdvözle. Szerk.

ha sem szereté. Hazánk — úgy mond — nem legvéresebb, de leg súlyosabb idejét éli, és a jelen munkásság gyümölcseit csak a jövő fogja megérlelni, midőn az ifjuság hivatása leendő: bévegezni azt, mit a jelen férfai kezdének, és mit kezdeni is oly nehéz volt. Kitűrésre, 's ismét és ismét türelemre, gyanúsítgatásoktól tartózkodásra hívá föl az ifjakat; mert a' gyanúsítgatás — akár az egyik, akár a' másik fél részéről elkövetve — legundokabb, legocsmányabb polgári bűn egy nemzet életében. (Az ezerekre menő sokaság megérté e' szavakat, 's dörgő „éljen“ kiáltásokkal jelenté, hogy megértette.) Végül a' hazát és annak jövőjét élte, és a' sokaság harsogó „éljen“-ei közt tére vissza az erkélyre. A' hangászkar még néhány magyar darabbal mulattatá a' gyülekezetet, mi közben Vörösmarty genialis „Szózat“-a is elénekelteték a' színházi kar személyzet által. A' sokaság 11 óra után osztolt szét, miután ismételt örömkialtásokkal von búcsút a' nép és haza ünnepélyétől.

(Kisdedővő intézetek ügyében.) A' kisdedővő egyesületeket terjesztő magyar egyesület Erdély törvényhatóságaihoz hasonló intézet állítása iránt felszólítást intézett, melyet mint a' közpártolást igénylő korszerű ügy legékesebb szavu ajánlását szóról szóra közlünk: „Tekintetes Karok és Rendek! Azon szám-talan feladások között, melyek hazánk boldogításául borús egünk derültével jelen korunknak jutottak, legszebb 's legfontosba' népnevelés. Ezt csak az vonhatja kétségbe, ki fővárosink fénypalotáinak alig hágván ki küszöbén, nem hatott a' szalmafedelű kunyhók belsejébe, 's nem vala alkalma ismerni köznépeinknek testi és szellemi állapotját. Hala a' józan haladás 's törvényszerű javítás szellemének, országgyűlésileg együtt volt hazánk atyái is gondoskodtak e' nagy nemzeti hiány bétöltéséről, de az akadályok, melyek őszinte igyekezetök elibe gördültek, sokkal roppantabbak, hogy sem ennek kellő sikerét egyhamar békövetkezni remélhet-nők: ellenben helyhatósági szerkezetünkél fogva hatalmunkban állnak oly ártatlan eszközök, melyekkel ha mindjárt a' nagyszerű czélt rögtön nem közelítjük is meg, de utat nyerhetünk azoknak munkájuk könnyítéséül, kik nálunk tán szerencsésbék lesznek az óhajtott sikert kieszközölhetni.

A' népnevelés eszközei között egyik legfogyanatosb a' jól elrendezett iskola. 'S ha ezt, főképp a' köznépet okszerűn akarjuk rendezni, munkánkat a' kisdedővő intézetek létesítésén kell kezdenünk. Tanusítja ezt Britannia 's Északamerika, hol a' legkitűnőbbleg erényes nép kisdedővő intézetekben nyeri valódi honpolgárrá képeztesésének első vonalait; tanusítja hazánkban szinte azon iskolai növendékek, kik a' kisdedővő intézet jótéteményeiben részesülvén, egyéb iskolatársaik közül kitűnőleg erényesek és szorgalmasak, elannyira, hogy a' melly gyermek iskolai pályája előtt kisdedővő intézetben járt, magában hordja csiráját minden jónak és nemesnek.

Illy tagadhatatlanok lévén hasznai a' kisdedővő intézeteknek 1856-dik évben ezeknek hazánkban terjesztéséül egyesület keletkezett, melly iménti céljának utólréséül saját 's a' nemzet körülményeinél fogva három módot választott: 1) az eszmét egy példányintézet által ismertetni, kedveltetni, és terjesztetni; 2) pótolni azon hiányt, melly új intézetek keletkezését leginkább akadályoztatá, t. i. alkalmas ifjakat a' példányintézetben kisdedővők-képezni; 3) az ország minden vidékein keletkező új kisdedővő intézeteket buzdítás, költségek előlegezése, kiképzett kisdedővők előállításá 's tb. által segíteni.

Az első illetőleg a' példányintézetnek csak úgy lehetne kel-lő fogadata, ha az hazánk szívében Pesten, vagy még inkább, ha minél több megye fővárosában egy egy állna fenn, hol az ország minden vidékének lakósi gyakrabban megfordulván, ezek a' megkedvelt eszmét tovább ültetnék, míg az elismert köz szükséggé válnék.

A' képző intézet, melly jelenleg a' példánynyal egybekapcsolva az egyesület felügyelése alatt Tolnán létezik, szinte csak úgy felelne meg tökéletesen rendeltetésének, ha a' megyei példányintézetek kellőleg fogának hatni, mert mi haszna, ha ifjainknak nyújtatik ugyan alkalom arra, hogy magokat az egyesület költségeinkisdedővők-képezzék, de vagy éveket kénytelenítetnek a' képzőintézetben eltölteni, míg valamelly kisdedővő intézetben alkalmazást nyernek, vagy mielőtt magokat e' pályára szánták, amiaz ijesztő rémmel kénytelenek küzdeni, hogy majd évek eltöltével sem kisdedővőt, sem egyéb alkalmaztatást nem nyerendének; — mert a'

kisdedővő intézetek oly arányban, mint az egyesület reménylé, ismételten voltak miatt nem szaporodnak. (Vége közelebből.)

Pozsony, nov. 27. A' eszlőkőzi iskolamesterek gyűlést tartottak Somorja mezővárosban, önként, minden felsőbbégi tanács nélkül. Jól állván e' férfiak, hogy közülök csak kevesen részesülvén a' praeparandiai tanulmányokban, minden törekvésök daczára némelly szükséges tárgyak taníthatása tehetségek körén tul fekszik. Átláták, mikép minden feszített erejük mellett is lehetetlen nekik a' szükséges tudományt megszerezni, mert fizetésök csak annyi levén, mennyi saját 's családjaik élete fentartására szükséges, 's most is gyakran kénytetvén nyomorral küzdeni 's ennél fogva szabad idejüket földmívelésre vagy egyéb mellékes foglalatosságra kell fordítaniok, közakarattal elhatározták, teljes bizodalommal az illető egyházi és világi hatóságokhoz folyamodni fizetésök rendszeresítése és illetőleg javítása tárgyában; addig is míg ez nekik hihetőleg megadatni fog, két olvasó társaságot véltek szükségesnek alapítani: Somorjában, mint Felső- és Szerdahelyen, mint Alsó-Csalóközben. H-k.

Törökország.

(Syriai nyugtalanságok drúzok és keresztények közt.) — Syriában jelenleg nagyon szomorító események történtek, de a' melyek a' politikával semmi kapcsolatban nincsenek. — A' deir-el-kamari drúz és keresztény scheikék közt a' legszebb egyetértés látszik uralkodni, midőn october 12kén többen közülök kópjavetés-sel mulatván magokat hirtelen csekély ürügyből versengés támadá, melly véres következményeket húzott maga után, 's más nap hihetlen ádázattal kitöre. A' drúzok úgy látszik a' keresztények ellen mindig gyűlöletet forralva szívökben több mint egy hónap óta lesték az alkalmat bosszujokat tölteni rajtok. Tehát közepette egy innepnek, azon pillanatban, midőn a' hegység ügyein tanácskozan-dok valának, jelt adtak a' drúzok az árulás kiütésire néhány puska-lövések által. Rögtön 400nál többen fegyveres kézzel rárohan-tak szerencsétlen öregek, asszonyok és gyermekekre, kiket a' legesúfosabb bánás után meggyilkoltak! Hatszáz hajlék lett a' lángok martalékává. Véres és dühöngő harc kezdődék erre. Több órákig védék magokat ötszáz keresztények a' legelszántabb bátorsággal, több mint kétezer drúzok ellen; mindenki megvallja, hogy csu-dát tettek a' vitézségben. Legottan izgásba jöttek minden környé-kek. A' három legelőkelőbb emírek, kik az első felkelés alatt (az egyiptomiak ellen) magokat kitüntették vala, nagyszámu néppel si-ettek elő. Részokról a' drúzok is összegyűjték minden fegyverfog-ható embereiket. — Minthogy a' keresztények száma mindün-nen egybeseregő atyjokfiak által segítve erősödék, hallatlan elkeserült-séggel tartá a' vérengzés. Nyolczvan falunál több van felgyújtva; a' veszteség mindkét félről tetemes, 's egy falka gyermek, az e-gyetlenek, kiket megkíméltek, vitetett rabszolgaságba. Igazi irtó-háboru ez, mellyen sohajtoz az emberiség 's annál iszonyatosb, mert a' leggonoszabb fanatizmus, a' vallási izgatta föl. — Az el-lenségeskedés folyvást tart, 's a' drúzok nagy számuk miatt mind-eddig erősen állnak, daczára a' keresztények csodákat tevő bajnok-ságának. Vakmerészségök annyira ragadta, hogy egész Beirut kö-zelég szaguldottak néhány falukat fölperzselvén. Mind ekkorig Ejub basának sem sikerült a' pártokat lecsendesíteni. Maga emir Beschir-nek tekintélye sem vétetik számba. Kétségkívül majd fényre jönnek az alacsony cselszövények, melyek minap még egészen békés nép-ségeket, kik különböző vallásuk daczára jó egyetértésben élének, egymás ellen bizgatták. Az utak nem lévén szabadok, nem tud-hatni egész bizonyossággal, mi történik Damascusban; annyit hall-hatni, hogy azon városi előljáróság minden kéz alatti sergeket ösz-vegyűjtött 's hatályos rendeleteket tett a' helységbeni öldöklésnek véget vetni, 's a' damascusi lakókat védeni.

Belgium.

A' külügyi miniszternek a' Franciaországgal kereskedési e-gyeződések tárgyában a' kamarákban tett nyilatkozatai arra mutat-nak, hogy még mindig fontos eredményeket remélnek azoktól; maga a' király is így nyilatkozik a' senatus küldöttségéhez, mi-dőn a' válasz feliratot átnyújtotta. Egy régibb jegyzékben a' po-rosz kormány azon ohajtását 's nézetét fejezte volt ki, hogy Bel-gium legyen egy öszveköttő, közbenjáró tag Némethon és Fran-cziaország közt. Poroszhon még tovább menve úgy nyilatkozik, hogy szerencsésnek tartaná magát, ha Belgium ügye alkalmul szol-gálna Franciaországot szigorú tilalmi és védelmi rendszerétől el-vonni, 's a' szomszéd államánnyokkai szabadabb közlekedésre haj-

landóbbá tenni. Ezen jegyzék tartalma közöltetett Franciaország-gal, Belgium is kifejezven a benne foglalt elvekben teljes osztozást. E kijelentést Párizsban, kivált Guizot, kedvezően fogadta.

Schweicz.

Genfben, nov. 22-kén a legnevezetesebb fordulatok egyike esett meg vérontás nélkül. Az nap felviradtával több csapat katonaság vonult a városban fenntartandó a közszendet míg a nagy tanács a reformpontok felett vitatkozott, melyeket „a” mart. 5-kai társaság“ öszves polgártársaik nevében kívánt, s mellynek főpontjai a választás jog kiterjesztése, várostanács kevesbitése, eskütt szék bévitele, törvényhozásban indítvány jog, kérelem jog (petitio). A polgár katonaság bevonultával az utcákat nép lépé el. Genf egész népessége talpon állt, s tömegben a városház kapujához nyomult, mellynek bérjárásait a katonaság már eleve elfoglalta. A fegyveres és fegyvertelenek közt tolongás keletkezett, mellynek eredménye azonban nem vér és sebek lettek, hanem az, hogy a katonaság hátra vonult. Estve 4 órakor a nép türelmetlenül forogni kezdett s a tanácskozás eredményét akarta hallani, mire a kormány részéről egy biztos jelenté, a városház ablakából, hogy csak fél óráig legyenek még türelemmel, ezen határidő elteltével egy második biztos jelenté, hogy a kívánt minden pontjait a nagytanács törvényül fogadta. A nép általános örömköltással fogadta e jelentést s szép renddel baza oszlott.

Spanyolország.

Tábornok gróf Van Halen nov. 15-kén következő nyilatkozást bocsátott Barcelonához: „Barcelonai lakosok! Az igazgatóság által kötelességemmé tett parancsok végrehajtására sergeimet bevezérlém e fővárosba. Küldetésem célja a honi kormányzás kibocsátott rendeleteit végrehajtani. Ő fensége akarja, hogy ezen műszorgalmas városban a törvények urasága, az alkotmányos ügy diadalma, a közszend, a személybátorság biztosítsanak. E cél elérésére a várost ostromi állapotba helyezettnek nyilatkoztatom.“ Kihirdeti továbbá az e célra tett szigorú rendszabályokat.

Tábornok Van Halen azon nyilatkozata, hogy a lázadási junta mindenik tagja számára két golyóbist tart készen, rá bír a 15,000 álló ingetlen (Descamisados) vezéreit, s a Popular című lap szerkesztőit, öszvesen 12 egyént, Van Halen 3000nyi serge elől elillanni.

Quiroga y Frias osztályvezér s a főtiszt kar ezredese, egy főcsaládbeli művelt ifju, az oct. 7ki éj eseményeiben részességert nov. 5kán Madridban főbe lövettet. Mivel bizonyítványok ellenem voltak, a hadi tanács csak fogságra ítélte volt, de a felviteli szék e bűntetést halálra változtatta, s a kormányzás is helybehagyta. Don Damasó Fulgosio osztályvezér is halálra, s testvére Don José börtönré itéltetett. Szerencsétlen anyja, kinek még három fia elesett a követelő ügyéért, Victoria hercegnő térdét átölve esde kegyelemért, de a köszívű nő azt felelé: megérdemlik sorsukat s nem elegendik belé. Hír szerint midőn a kinézett áldozatok mind ellesznek hullva, bűnfeledest fognak számokra adni.

A valenciai fellegrvár lerombolása nov. 16kán felfüggesztetett; a kormányzó megérkezése híre lecsendesíté az izgatokat.

Franciaország.

Párizsban nov. 20kán lázadás híre terjedvén 55,000-nyi katonaság álla ki fegyverben, de a hír csak koholmány volt.

Ánglia.

A Themse-tunnel száján a muokát nov. 18kán egészen bevégezték. Ezennel csak a szekér- és gyalogutakon fognak munkálni.

Újabb tudósítások.

Esparterot, nov. 23kára várták vissza Madridba, hol tiszteletére diadaliv fog emeltetni. A cortesek azután harmad nappal fognak megnyitni. — Ledra Rollin ügye Maine és Loire megyék eskütt székei előtt nov. 23-kán lefolyt, s a vád négy főpontjában hibásnak határozatva, három havi fogházra és 3000 franc pénz bírságra ítéltetett. — Az angol cabinet úgy nyilatkozik, hogy a Spanyolország belső ügyeibe avatkozásnak, bár honnan indítványozzák, s bár miként akarják elégtételbe venni; legelhatározottabban, s minden hatalmában álló erővel ellene szegülend. — Franciaország, Nagybritannia és Oroszország nagy hatalmai oct. 29-kén tartott konferentiájok következők közös jegyzéket intéztek a fényes Kapuhöz, mellyben a tulajdonképp kérdés s a fényes Kapu részéről Görögön ellen emelt panaszok teljes kikertülése csupán a károkat számíták elő, mellyek a török kormány folytonos fenyegető állásban maradtából Kelet békéjét sőt a közszendet fenyegetnék.

Mikor?	Levegőmérő (Barometrum)			Hévmérő (Reaumur)			S z é l	I d ő j á r á s.
December.	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor	reg. 7 óra.	d. u. 2 órakor	estve 9 órakor.	D. 1	Reg. felleges, d. napfény, e. tiszta.
7kén	27'' 9'''	—	—	—	—	—	K. 1	Reg. tiszta, azután napfény.
8kán	27'' 10'''	—	27'' 8'''	—	—	—	K. 1	Egész nap tiszta.
9kén	27'' 8'''	—	—	—	—	—	K. 1	

Előfizetési jelentés.

Erdély országgyűlése megnyílt. Minden hazafi sovároga függést figyelmét a nagy feladatu hongyülés teteményeire. E sovár figyelmet hírlapi kötelességünk szerint, mennyiben tőlünk függ, kielégíteni fő feladatum s tettünk is rendelkezést, hogy az országgyűlés lépteiről, mennyiben csak tehetjük, várakozásnak megfelelő tudósításokat közöljünk. Bátorkodunk tehát a t. cz. olvasó közönséget a közeledő fél-évre előfizetésre felszólítani. Tisztelettel kérjük egyszersmind t. cz. olvasóinkat, hogy megrendeléseiket mentől hamarabb megtenni méltóztassanak, mert feles költségeink miatt bizonytalanban fölösleges példányokat nagy számban nem nyomathatunk; ez okból ezen félévben is némelly olvasóinknak hibákon kívül kiegészített példánnyal nem szolgálhatunk.

Erdélyi Híradó s mellék lapjai ára 1842ik év első felére pengő pénzben.

1. Erdélyi Híradó, Nemz. Társalkodóval s Vasárnapi Újsággal együtt — fumei velinen, hetenként négy fr. — 5 for.
2. Nemzeti Társalkodó Vasárnapi Újsággal együtt — — — — — 3 for.
3. Nemzeti Társalkodó magára a-kár hová — — — — — 2 for.
4. Vasárnapi Újság — — — — — 1 for. 30.
5. Hirdetések díja 1161 — 10 sorig 20 kr., azon feljül minden sortól 2 kr. pengő pénzben.

Előfizetni lehet minden es. kir. postahivataloknál; ezeken kívül Enyeden Vajda Dániel, Szebenben Incze József, M. Váásrhelyt Dózsa Elek és Moos István, K. Váásrhelyt Kovács Dániel, Csík székben Tankó Albert, Debreczenben Szabó János, Bécsben Pataki Sándor uraknál, Pesten a Servitak piacán a Schweitzer című Aebly kereskedésnél s az Athenaeum szerkesztőségénél.

Szerkesztőség.

Az Erdélyi Híradó szerkesztősége örömet fogad el előfizetést, s mindenkit pártolásra szólít fel: 1) Az **Athenaeumra**, mellynek ára itt fél-évre 5 fr. 48 kr., évnegyedre 3 fr. 2) A Garay által szerkesztendő **Regelő** című szépliteraturai és divat lapra, mellynek ára fél-évre borítékkal 6 rf. 3) A **Kliegl könyvre**; két kötetének ára 4 rf. mind pengőben. Ezutolsóra elfogad előfizetést s minden ügy- és szépliteratura barátot pártolásra fel hí Szentiváni Mihály is.

(1) Egy a legjobb móddal készült három ké-sű nagy és egészen új **szacskavágó** illendő áron eladó. — Bővebb utasítást ad a Redactio.

1) Két- háromszáz darabig, eladó s egés-szes hazai gyapjas juh tudakoztatik — illő áron megveendő. — Bővebb utasítást ad a Redactio.

(1) Egy nem rég franczthoni utazásából viz-szatéit fiatal magyar ajánlkózik előkelő házaknál a francz nyelvben oktatást adni, hozzá inté-zendő tudakozásokat az Erdélyi Híradó sajtó inté-zete fogad el Ch. V- betűk alatt Kolozsvár tél e-lő 10kén 1841.

Figyelmeztetés.

Az ország szerte híres zongora virtuoz Idé Károly, Herz tanítványa Pestről jöve kö-zelebből Kolozsvárra érkezend, s néhány hang-versenyben föllépnd.

(2) Kolozsvári polgár és szabó mester Grib-linél van egy új szép nehéz arany szkoíomos ké-születű egész magyar öltözet illendő áron eladó. A kinek ezen kontost meglátni kedve volna, minden órában megleheti a fennitnál.

(2) A kolozsvári ev. ref. kollegyomnak és ekkleziának Torda megyében kebelezett N. Csán helység határán lévő két szénáfüvei, azokhoz tar-tozó egy colonus urbanális szolgálatjával együtt a jövő 1842ik év januar hava 6ikán d. e. 10 óra-kor főiskolai puztárnok Józsa Sámuel úr belső Farkas utcazi szállásán közárverés útján a többet igérőnek hat egymás után következő évekre, ha-szonbérbe fognak adatni.

Praefectusi szolgálatra ajánlkkozás.

Egy ifju, ki a gazdasági tudományokat us. Ma-

gyarországon végezte, s azokat több évek óta gya-korlatba is vette, úgy az erdélyi törvényekből megpróbáltatása után szószólói stallumot nyert, ajánlja magát a praefectusi vagy inspector hiva-talra. Bővebb utasítás az Erd. Híradó redactiojánál.

Figyelmeztetés.

(2) Részszerint tudatlanság, részszerint ártani kívánó rossz indulat elhíresztelvén lassanként ho-nunkban, mintha ménesemben a szopornicza (ROITZ) uralkodnék, gazdai kötelességemmel fog-va szorosan megvizsgáltattam, s az eredményről hiteles bizonyítványt a t. cz. közönség megnyug-tatására ezennel közölöm. Abafája nov. 16kán 1841.

B. Bornemisza Pál.

Baromvosi bizonyítvány.

(1) Mellynek erejénél fogva alólirtak hitünk szerint bizonyítjuk, hogy mai napon mlgs b. Bor-nemisza Pál úr ő nagysága megtalálására minden istáló- és ménesbeli öszvesen 68 darab lovait ba-romvosiilag megvizsgáltván, gyanus taknyossá-gnak vagy éppen kifejlett szaporniczának vagy más ragadálnak legkisebb nyomát sem találtuk közöt-tok. Kőlt Abafáján nov. 6kán 1841.

Ritmüller m. k.

König János m. k.

A 3. lov. ezr. orvos kovácsa. A 3. lov. ezr.

baromvosa s osz-tályi kovács.

A fennirt biztosságban hivatalosan jelen vol-tam, semmi ragadó betegség nyomát nem találtam. A fennirt időben és helyben.

Simon Károly mk.

diplomaticus baromvosa.

Hogy a jelen bizonyítványt adó baromvosa-k, minden tekintet és részrehajlás nélkül a 68 darab lovat darabról darabra szorosan és köteles-ségök szerint jelenlétemben megvizsgálták bizonyi-tom. Kőlt mint feljebb.

PH. Gedeon mk.

A 3. lov. ezr. ezredesi

helytartó

Hogy ezredesi helytartó Gedeon úr a két osztályi kovácsal együtt b. Bornemisza Pál kéré-sére azon hír következtében, mintha lovai szopor-niczások lennének, általam az érdeklött baromor-vosi vizsgálatra hivatalosan kibocsátattak ezennel bizonyítom.

Waldstein mk.

májor.